

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä (Terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuus ja vastaavuus vertailumaiden sääntelyn kanssa)

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoa terrorismirikosten rangaistussäännöksiä käsitelleen työryhmän mietinnöstä (Terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuus ja vastaavuus vertailumaiden sääntelyn kanssa; Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:8).

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti ensinnäkin arvioinut terrorismirikoksia koskevien rangaistussäännösten ajanmukaisuutta ja vastaavuutta keskeisten vertailumaiden sääntelyn kanssa. Suomessa terrorismirikoksina rangaistaviksi säädettyjen tekojen joukko on laaja. Lainsäädäntö vastaa Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita sillä varauksella, että erikseen valmisteltavina ovat terrorismin rahoittamiskoksia koskevat lainsäädäntömuutokset ja että terrorismirikoksia koskevan direktiivin täytäntöönpanon arviointi on Euroopan unionissa vielä kesken. Vertailua muiden valtioiden lainsäädäntöihin vaikeuttaa esimerkiksi erilaisten lainsäädännön kirjoitustapojen käyttäminen. Siitä huolimatta voidaan arvioida, että Suomen terrorismirikoksia koskevat rangaistussäännökset ovat kattavia vertailuvaltioiden lainsäädäntöihin verrattuna. Työryhmä on todennut eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan esiin nostaman terrorismirikoksia koskevan ja erityisesti sääntelyn selkeyttämiseen liittyvän rangaistussäännösten kokonaisarvioinnin tarpeen.

Terroristiryhmään tai -järjestöön kuulumista tai sen toimintaan osallistumista koskien työryhmä ehdottaa rangaistavuuden laajentamista rikoslain (39/1889) 34 a luvun 4 §:n 1 momentissa jo rangaistaviksi säädettyjen terroristiryhmän toiminnan edistämistekojen lisäksi siihen, että henkilö hoitaa terroristiryhmän terroristisen rikollisen toiminnan kannalta olennaista tehtävää. Kyseisen rikoksen nimike myös muutettaisiin ”terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi”. Uutena terrorismirikoksena ehdotetaan rikoslain 34 a luvun 5 d §:ssä säädettyä rangaistavaksi terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen, joka koskisi värväytymistä terroristiryhmään tai terrorismirikoksen tekemistä ja josta tuomittaisiin sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Kyseisen teon rangaistavuus ei edellyttäisi vaaraa terrorismirikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisestä. Rangaistavaksi tulisi myös sellaisen julkisen kehottamisen rahoittaminen (rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin mukainen terrorismin rahoittaminen) ja matkustaminen toiseen valtioon sen tekemistä varten (rikoslain 34 a luvun 5 b §:n 1 momentin mukainen matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten).

Lisäksi salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun ja poliisilain (872/2011) 5 luvun säännöksiin ehdotetaan

tehtäväksi terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen edellyttämät muutokset. Mainittu rikos lisättäisiin sillä edellytyksellä, että teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta, keinon käytön perusteeksi rikoksen paljastamista, telekuuntelua, peiteltyä tiedonhankintaa ja teknistä kuuntelua koskeviin säännöksiin. Ilman mainittua edellytystä terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen lisättäisiin televalvonnan käytön perusterikokseksi. Pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun säännöksiin tehtäisiin myös muutokset, jotka johtuvat siitä, että terroristiryhmän toiminnan edistämisen rikosnimike muutettaisiin terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi. Lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (657/2019) 3 §:n 6 kohdan terrorismirikoksen määritelmää muutettaisiin niin, että se kattaa myös terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen.

Tausta

Oikeusministeriö asetti 26.2.2020 työryhmän, jonka tehtävänä oli arvioida kansallisen terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuus ja sen vastaavuus keskeisten eurooppalaisten vertailumaiden sääntelyn kanssa. Erityisesti tuli arvioida terroristiryhmään tai -järjestöön kuulumiseen tai sen toimintaan osallistumiseen liittyvät rangaistussäännökset ja valmistella niitä koskevat tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Näitä kysymyksiä koskevien muutostarpeiden ilmetessä työryhmän mietintö oli laadittava hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän oli tässä työssä myös erityisesti otettava huomioon keskeisiksi katsottavien vertailuvaltioiden ja varsinkin muiden Pohjoismaiden lainsäädäntö.

Työryhmän asettamisen taustasta asettamispäätöksessä todettiin ensinnäkin se, että valtioneuvosto julkisti 16.12.2019 linjaukset suomalaisten kotiuttamisesta al-Holin leiriltä ja että linjauksista yhden mukaan hallitus arvioi tarpeet lainsäädännön muutoksiin liittyen terroristiseen toimintaan sekä tekee tarvittavat korjaukset lainsäädäntöön. Lisäksi taustan osalta todettiin, että vastauksessaan kirjalliseen kysymykseen KK 300/2019 vp (Jaana Pelkonen/kok) oikeusministeriö on todennut ministeriön tulevan arvioimaan terroristiryhmän toimintaan osallistumista ja siihen kuulumista koskevaa sääntelyä ottaen huomioon muidenkin valtioiden lainsäädännöt.

Työryhmän toimikausi oli 26.2.–29.5.2020. Työryhmän mietintö julkaistiin 16.6.2020.

Tavoitteet

Rikoslain 34 a lukuun ehdotettavilla erityisesti terroristiryhmiä koskevilla rangaistussäännösten muutoksilla edistetään sitä, että säännökset ovat kattavia suhteessa sääntelyn tavoitteeseen eli ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavan rikollisuuden torjumiseen. Terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemistä edistävien tekojen rangaistavaksi säätämällä estetään sellaisten rikosten tekemistä. Samaan tavoitteeseen liittyvät myös muut ehdotettavat lainsäädäntömuutokset.

Todettujen tavoitteiden saavuttamisen keinoja arvioitaessa on otettu huomioon se, että rangaistavaksi ei ole perusteltua säätää tekoja, jotka ovat kaukaisia ajateltavissa oleviin terroristisessa tarkoituksessa tehtyihin tekoihin nähden ja joiden merkitys terroristiselle toiminnalle on epämääräinen ja vähäinen. Mitä kauemmaksi ajatellusta päärikoksesta

ajallisesti ja toiminnallisesti etäännyttään, sitä selvemmäksi tulevat myös rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ja siihen sisältyvän tarkkarajaisuuden vaatimuksen, kriminalisointiperiaatteiden sekä myös rikosoikeudellista järjestelmää koskevan suhteellisuusperiaatteen merkitys ja korostamisen tarve.

Vastausohjeet vastaanottajille

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne työryhmämietinnöstä, joka koskee terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuutta ja vastaavuutta vertailumaiden sääntelyn kanssa.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen lausunnonantajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi. **HUOM. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.**

Oikeusministeriö ei maksa palkkiota pyydetystä ja annetuista lausunnoista.

Aikataulu

Lausunto työryhmämietinnöstä pyydetään toimittamaan **viimeistään perjantaina 28.8.2020.**

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antaa lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva (puhelinnumero 02951 50176, paikalla 8.7.2020 asti ja 17.-28.8.2020), sähköpostiosoite janne.kanerva@om.fi

Liitteet:

[Työryhmämietintö OM_2020_8.pdf](#) - Terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuus ja vastaavuus vertailumaiden sääntelyn kanssa - Työryhmämietintö - Oikeusministeriön julkaisuja -

Mietintöjä ja lausuntoja 2020:8

Jakelu:

Amnesty International Suomen osasto ry
Eduskunnan oikeusasiamies
Etelä-Suomen syyttäjäalue
Helsingin hovioikeus

Helsingin kärjäoikeus
Helsingin yliopisto/prof. Sakari Melander
Itä-Uudenmaan kärjäoikeus
Julkiset Oikeusavustajat ry
Keskusrikospoliisi
Lapin yliopisto/professori Minna Kimpimäki
Liikenne- ja viestintäministeriö
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Poliisihallitus
Professori Martin Scheinin
Rajavartiolaitoksen esikunta
Sisäministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Lakimiesliitto ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
Suomen Punainen Risti ry
Suomen syyttäjyhdistys ry/erikoissyyttäjä Jukka Haavisto
Suomen tuomariliitto fy
Syyttäjälaitos (Valtakunnansyyttäjän toimisto)
Tulli
Turun hovioikeus
Ulkoministeriö
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Koivisto Ari-Pekka
OM

Kanerva Janne
OM